

Alkohol och drogförebyggande arbetsmiljö

Diskussionsmaterial för arbetsplatsträffar

Case 1. Korttidsfrånvaro

Du arbetar inom administration och har sett att beteendet förändrats på Kajsa som är din kollega. Kajsa har haft mycket korttidsfrånvaro under senaste året. I fikarummet diskuteras kollegans frånvaro och beteende. Många har misstanke om bruk av alkohol, men ingen ser något allvar i situationen eftersom hon är så trevlig och ordentlig. Du har nu fått höra från en bekant att Kajsa åkt fast och troligen tappat körkortet.

Diskutera i grupp hur du kommer att agera.

- Hur och när ska du agera?
- Vem/vilka tar du kontakt med? Skyddsombud? Närmsta chef? Den berörde? Arbetskamrater? Facklig representant?
- I rutinen har du som arbetskamrat ett medmänniskt ansvar att agera vid misstanke. Utifrån beskriven situation hur skulle du agera?
- Vad kan hindra dig från att agera? Risk för osämja med berörd? Dålig stämning i arbetsgruppen/arbetslaget? Annat?

Case 2. Beteendeförändring

Du arbetar inom vård och omsorg/skola och har sett att beteendet förändrats på Kalle som är din kollega. Kalle har haft mycket korttidsfrånvaro under senaste året. I fikarummet diskuteras kollegans frånvaro och beteende. Många har misstanke om bruk av alkohol, men ingen ser något allvar eftersom han är så trevlig och ordentlig. En anhörig/förälder har känt sig dåligt bemött samt uttryckt misstänkt spritdoft vid ett samtal med Kalle. Det är dock inte första gången den anhörige uttryckt åsikter om någon i din arbetsgrupp.

- Hur ska du agera?
- Vem/vilka tar du kontakt med? Skyddsombud? Närmsta chef? Den berörde? Arbetskamrater? Facklig representant?
- I rutinen har du som arbetskamrat ett medmänniskt ansvar att agera vid misstanke. Utifrån beskriven situation hur skulle du agera?
- Vad kan hindra dig från att agera? Risk för osämja med berörd? Dålig stämning i arbetsgruppen/arbetslaget? Annat?

Case 3. Depression? Stress?

Din chef har under senaste halvåret blivit tystlåten och du upplever att han/hon har blivit alltmer nedstämd. Du har genom hörsågen fått höra att chefen är nyskild och du vet att han/hon har en strulig relation med sin tonårige son. Din chef har uteblivit från möten, men alla vet om att han/hon har mycket att göra. Din chef deltar dessutom i mindre omfattning på fikaraster och andra gemensamma träffar.

På ett uppdrag som du fått ansvar över får du veta av en kund att hon känt sig dåligt bemött av din chef, som uppträtt olämpligt och kränkande. Det är dock inte första gången kunden uttryckt åsikter om någon i arbetsgruppen.

- Hur ska du agera?
- Vem/vilka tar du kontakt med? Skyddsombud? Närmsta chef? Den berörde? Arbetskamrater? Facklig representant?
- I rutinen har du som arbetskamrat ett medmänskligt ansvar att agera vid misstanke. Utifrån beskriven situation hur skulle du agera?
- Vad kan hindra dig från att agera? Risk för osämja med berörd? Dålig stämning i arbetsgruppen/arbetslaget? Annat?

Case 4. Möjliggörare

En arbetskamrat som arbetar med barn verkar vara påverkad och uppträder fumligt. Ni har tidigare täckt upp kollegans frånvaro och försvarat beteendet. Det är ju ingen ond människa och han/hon har god hand med barnen. Beteendet har dock förvärrats senaste tiden och du misstänker att han/hon vid ett flertal tillfällen försummat tillsyn över barnen. Du misstänker att detta hänt i samband med att ett barn ”ramlat ner från skötbordet”.

- Vad ska du göra?
- När ska du som arbetskamrat reagera och agera?
- Vem ska du prata med i första hand?

Tänk dig nu att samma person arbetar inom administration eller inom park och natur.

- Skulle du ha agerat annorlunda?
- Skulle du ha agerat tidigare/senare?

Case 5. Blåsningen

Du ska åka tillsammans med din arbetskamrat på ett möte och har en bokad tjänstebil. Arbetskamraten är försenad och ni ska vara på ett möte som är 4 mil bort inom en halvtimme. När din arbetskamrat kommer blåser han/hon fast sig i alkolåset i tjänstebilen. Du har inte körkort.

- Hur ska du agera? Mötet börjar om 20 minuter.

Din arbetskamrat begär att du ska blåsa eftersom alkolåset visar rött och bilen därmed inte kan starta. Arbetskamraten skyller på att det ofta är tekniskt fel på alkolås.

- Vad gör du på plats
 - Blåser du istället för arbetskamraten?
 - Beställer du en taxi?
 - Tar ni arbetskamratens privata bil till mötet?
 - Annat?
- Vad gör du senare?

Case 6. Jargong och attityd

På fikarasten diskuterar ni glatt vad som hände på senaste festen. Ni kommer in på en arbetskamrats upptåg och skrattar än mer åt dem. Ni anser att det nog varit en av de blötaste fester ni haft på länge och ingen kan nog dricka alkohol som din arbetskamrat. Det är väl inte för intet han/hon använder uttrycket ”*ska vi prata eller dricka*”!

- Vilken jargong vill du ha på din arbetsplats kring alkohol och droger?
- Är det okey att försköna, uppmuntra och ursäkta beteenden kopplat till alkohol?
- Vad är din attityd när det gäller jargong?
- Skulle ni tänka annorlunda om någon/några av dina arbetskamrater är före detta eller aktiv alkoholist?

Case 7. Nykterhet

En arbetskamrat har varit på behandling och har varit nykter i ett halvår. En annan kollega fyller 50 år och en fest ska hållas. Dina arbetskamrater är osäkra om de ska tillfråga arbetskamraten att delta eftersom han/hon idag är nykter alkoholist. Det kommer ju att förekomma en del alkohol på festen. Alla har ju vetskap om hur det varit på tidigare fester när han/hon deltagit, då det oftast urartat. Din numera nyktra arbetskamrat kommer till dig och frågar om festen.

- Vad säger du?

Din arbetskamrat bjuds till 50-årsfesten. I entrén serveras fördrinkar och alla får ett glas.

- Erbjuder du honom/henne en fördrink med eller utan alkohol?